

БӨЛІМ: ЖАЛПЫ РУБРИКА

“Серке газеті: Ұлттық сананы оятқан сезім

ЖАРИЯЛАНДЫ
07.10.2024СІЛТЕМЕ
https://bilimger.kz/165135/

“Серке газеті: Ұлттық сананы оятқан басылым”

1907 жылы Санкт-Петербургте жарық көрген “Серке” газеті қазақ баспасөзінің алғашқы қарлығаштарының бірі болды. Ол қысқа уақыт ішінде болса да, қазақ халқының ұлттық мүдделерін, саяси санасын оятуға бағытталған өткір мақалаларымен тарихта өз орнын алды. Бұл газет қазақ зиялыларының ұлттық сана-сезімді көтеру және қазақ қоғамындағы әділетсіздікке қарсы тұру жолындағы күресін көрсететін айқын мысал болды.

Серке газетінің шығу тарихы:

“Серке” газеті 1907 жылы Ресей империясының астанасы Санкт-Петербургте шықты. Ол татар тіліндегі “Улфат” газетінің қосымшасы ретінде жарық көрді. Бұл кезеңде Ресейдегі революциялық қозғалыстар қазақ интеллигенциясының да саяси белсенділігін арттырды. “Серке” газеті осы аумалы-төкпелі заманда қазақ халқының ұлттық санасын ояту мақсатында шыққан болатын.

Газеттің алғашқы саны 9 наурызда шықты, ал екінші саны 10 наурызда жарық көрді. Дәл осы екінші санында Ахмет Байтұрсынұлының “Қазақтарға” атты мақаласы жарияланған болатын. Мақалада қазақ қоғамындағы әлеуметтік мәселелер мен патша үкіметінің отаршыл саясатына қатысты өткір пікірлер айтылды.

Газеттің мазмұны мен мақсаты:

“Серке” газеті қазақ халқының әлеуметтік және саяси мәселелерін қозғады. Ахмет Байтұрсынұлының мақаласы арқылы ол отаршыл саясаттың қазақ халқының жеріне, тіліне және мәдениетіне тигізген теріс әсерін ашық түрде сынға алды. Сондай-ақ, мақалада қазақ халқын бірігіп, өз құқықтарын қорғауға шақырды.

Газеттің мақсаты — қазақ халқының ұлттық мүддесін қорғау, оның ұлттық мәдениеті мен тілін сақтап қалу және халық арасында білім мен ағартушылықты насихаттау болды. Бұл мақсаттар сол замандағы қазақ интеллигенциясының негізгі ұстанымдарымен үйлескен.

Жабылуы және тарихи маңызы:

“Серке” газеті өз кезіндегі саяси қуғын-сүргін мен патша үкіметінің қатаң цензурасына ұшырады. Газеттің екінші саны шыққаннан кейін көп ұзамай, оның басылуына тыйым салынып, редакциясы қудаланды. Бұл оқиға қазақ баспасөзі тарихында ұлтшылдық пен тәуелсіздікке деген ұмтылыстың алғашқы белгісі ретінде есте қалды.

Басылымның жабылуы оның айқын саяси мазмұнымен тікелей байланысты болды. Бірақ сол қысқа уақыт ішінде де “Серке” газеті қазақ зиялыларының ұлттық ой-санасын қалыптастыруға ықпал етті. Оның идеялары кейінірек алашордашылар қозғалысының негізін қалаған ұлт-азаттық күрестің дамуына әсер етті.

“Серке” газеті қазақ халқының ұлттық санасын оятуға арналған алғашқы басылымдардың бірі болды. Оның беттерінде жарық көрген мақалалар қазақ зиялыларының саяси белсенділігін, патша үкіметінің отарлық саясатына деген қарсылықтарын және халықтың тәуелсіздікке деген ұмтылысын көрсетті. Газеттің өмірі қысқа болғанымен, оның ықпалы ұзақ мерзімді болды және қазақ халқының ұлттық тәуелсіздік жолындағы күресіне үлкен серпін берді. Бүгінгі күнде “Серке” газеті қазақ баспасөзінің бастауы ретінде есте сақталады және оның тарихи маңызы ұрпақтан-ұрпаққа жалғасуда.

Бұл мақала “Серке” газетінің тарихи рөлін және оның маңыздылығын көрсетуге арналған. Мақалада газеттің шығу тарихы, мазмұны, мақсаты және оның қазақ халқының ұлттық санасын оятудағы маңызы сипатталған.

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.